

at beskæftige os med de enkelte mindre eller større Spørgsmaal, som knyttede sig til Ordningen af de lærde Skoler, men det er mere Betragtninger af en almindeligere Natur, hvorefter der nu kan være Spørgsmaal, og disse Betragtninger kunne naturligen dels fremtræde som Tilbageblik, knyttende sig til, hvad der ligger forud for denne Sags sidste Skæbne her i Salen, og dels være et Fremblik, være Tanker, Forhaabninger og Forventninger med Hensyn til Fremtiden. Saaledes viser det sig ogsaa, at det har stillet sig for det ærede Udvalg eller rettere sagt for Fler-tallet af det ærede Udvalg, som har stillet denne Dagsorden, og jeg skal da med Hensyn til disse Tilbageblik og Fremblik fra dette Flertals Side ogsaa tillade mig nogle faa Bemærkninger. Naar dette Udvalgets Flertal kaster et Blik tilbage paa Sagen, saa finder det nu, som det ses af Erklæringen, at „Meget turde tale for den Anskuelse, at Lovforslaget endnu haade i sine Hovedtræk og i sine Enkeltheder kan trænge til yderligere Overveelse“, og det finder, at forskellige Omstændigheder have havt tilfølg, at „den Drøftelse, som hidtil er bleven Sagen tildel, ikke har kunnet blive saa udtømmende, som i og for sig ønskeligt“. Jeg skal herved for det Første bemærke, at en saadan Uttring netop fra dette Flertals Side dog maatte komme noget overraskende, naar der ses hen til det samme Flertals Optraeden for nu et Aar siden, da disse saa ofte omtalte Resolutioner fremsprang her i Thinget fuldbaarne, om just ikke fuldt rustede, som Minerva af Jupiters Hoved. Disse Resolutioner fremtraadte virkelig fra de ærede Medlemmers Side som Noget, der allerede var Frugten af en bestemt og moden Overveelse. De gik jo ud paa, at Thinget gennem dem skulde resolve, at et Lovforslag af Ministeren skulde fremlægges, bygget paa de Grundsætninger, som vare nedlagte i Resolutionerne, og de bleve da ogsaa motiverede derved, at de enkelte Spørgsmaal, som indbefattedes i dem, allerede nu gennem flere Aar havde været Gjenstand hvert for sig for en udførlig og udtømmende Behandling. Nu stiller Sagen sig anderledes for det samme Udvalgsflertal; men det forekommer mig dog,

at Alt, hvad der ligger imellem ifjor og iaar, maa have bidraget til yderligere Drøftelse og Overveelse af denne Sag, selv med de Mangler, der kunde have klæbet derved. Jeg maa saaledes ganske vist give den ærede Ordfører Ret i, at Forholdene og Omstændighederne gjorde, at de Forhandlinger, der fandt Sted i Sommerens Løb fra min Side med forskellige Skolemænd, maatte blive noget mere begrænsede, end de under andre Forhold vilde have været; men jeg har dog ogsaa udtalt, at de Hovedspørgsmaal, som derved kom frem, har jeg ikke alene selv havt megen og rig Leilighed til at overveie og til ogsaa i sin Tid at forhandle med virkelig sagtyndige Mænd, men at man ogsaa i den Forhandling, jeg senest havde fremkaldt, fik Leilighed til at udtale sig over disse Hovedpunkter. En anden Sag er, at der selvfølgelig ikke kunde blive Leilighed til den Udarbejdelse og Gjennemførelse af alle Enkelthederne, som maatte knytte sig til en saadan Lov, naar den skulde træde frem i Livet; men denne Mangel fik i alt Fald en meget ringe Betydning derved, at det var og endnu er Ministerens Overbevisning, at netop denne Gjennemførelse af Lovens naturligt maa overdrages til Administrationen selv, og at der ikke kan komme noget ret Frugtbart eller Tilfredsstillende ud af at forhandle om og afgjøre disse Enkeltheder i Lovsform. Det forekommer mig, at netop den Erfaring, vi ogsaa selv have gjort i saa Henseende, kunde give talende Vidnesbyrd for, at denne min Opfattelse dog ikke var urigtig. Men med Hensyn til disse Hovedpunkter maa jeg dernæst sige, at de efter min Mening virkelig have været Gjenstand for en meget udstrakt og udtømmende Forhandling her i Thinget, medens jeg villig indrømmer, at dersom Loven med Hensyn til visse yderligere Detailspørgsmaal og disses Gjennemførelse ikke har været Leilighed til saadanne Udtalelser, som man maaske fra visse Sider kunde ønske, og jeg tilstaar, at jeg forklarer dette netop af den Grund, som jeg nylig antydede, nemlig at man har følt, at man her befandt sig paa et Terrain, som ikke laa for Folkethinget, men som naturligen maatte overlades til den Styrelse af Skolevæsenet, som selv havde forelagt Loven og senere skulde gennemføre den, forsaavidt